

Voor jou samengevat

JONGERE OF OUDERE WERKNEMERS

VAKER SLACHTOFFER ARBEIDSONGEVALLEN?

Wetenschappelijk onderzoek gepubliceerd in Engelstalige peer-reviewed tijdschriften is vaak niet laagdrempelig genoeg om door te dringen tot de werkvloer. In deze rubriek wordt een recent verschenen wetenschappelijk artikel samengevat met relevante resultaten voor de preventieadviseur. Volgend artikel wordt besproken: "A meta-analysis of the relationship between ageing and occupational safety and health"¹.

Karolien van Nunen

Leerstoel Vandeputte,
Universiteit Antwerpen
Redactieraad Veiligheidsnieuws

Een vergrijzing van de beroepsbevolking

België vergrijst, wat wil zeggen dat het aandeel van ouderen in de bevolking stijgt. Deze vergrijzing is ook voelbaar op de werkvloer, waar werknemers steeds langer aan het werk zijn. Cijfers van het Steunpunt Werk van de KU Leuven tonen dat er voor iedere vijftiger die aan de slag was in Vlaanderen in 1996, bijna drie werkende dertigers waren. In 2017 waren er in Vlaanderen evenveel vijftigers als dertigers aan het werk. Op twintig jaar tijd ziet de arbeidsmarkt er dus helemaal anders uit.

"Sommige functies nemen af met de leeftijd, terwijl anderen verbeteren"

Verandering gerelateerd aan leeftijd

Ouder worden gaat gepaard met een algemene afname in het fysiek en cognitief functioneren. Zo nemen verschillende fysiologische functies af naarmate men ouder wordt, zoals botdichtheid, zuurstofopname via de longen, inspanningscapaciteit, scherpte van het zicht, en weerstand tegen hitte en koude. De mate van deze afname is wel sterk afhankelijk van verschillende individuele factoren zoals levensstijl, gewicht en erfelijkheid.

De effecten van ouder worden op het cognitief functioneren zijn minder rechtlijnig. Sommige cognitieve functies nemen af met de leeftijd, terwijl andere verbeteren. Zo is bijvoorbeeld leeftijd geassocieerd met een verminderde precisie en snelheid van perceptuele processen, maar ook met een toename van het vermogen om complexe problemen te verwerken. Oudere werknemers hebben doorgaans ook meer ervaring, wat gepaard gaat met toegenomen kennis en vaardigheden.

Een meta-analyse

Resultaten van wetenschappelijk onderzoek over de relatie tussen leeftijd en ongevallen op het werk zijn zeer tegenstrijdig. Vaak gaat men ervan uit dat jongere werknemers – door onder meer een gebrek aan ervaring – vaker het slachtoffer zijn van arbeidsongevallen. Over deze aanname bestaat echter geen consensus.

In dit artikel wordt een meta-analyse uitgevoerd om de relatie tussen leeftijd en de kans op arbeidsongevallen te onderzoeken. Een meta-analyse is een statistische techniek waarbij resultaten uit verschillende eerdere onderzoeken worden samengevoegd. Door de aggregatie van informatie leidt dit tot beter onderbouwde en meer precieze resultaten.

In de meta-analyse werden alle onderzoeken van de afgelopen dertig jaar bekeken die de relatie tussen leeftijd en arbeidsongevallen nagaan. Enkel de onderzoeken die aan strenge kwaliteitscriteria voldoen, zijn meegenomen in de meta-analyse.

#wistjedatje

Vanaf welke leeftijd valt men onder de categorie van 'oudere werknemer'? Hierover bestaat geen consensus. Soms wordt de leeftijdsgrens van 50 of 55 jaar gebruikt, soms al van 40 of 45 jaar.

▲ n.v.d.r.

In totaal werd de onderzoeksdata van twintig studies samengevoegd. Acht van deze studies werden uitgevoerd in Europa, acht in Amerika, en vier in Azië. Vervolgens werd via verschillende statistische analyses bekeken of oudere werknemers – die hier gedefinieerd worden als 50-plussers – vaker of minder vaak het slachtoffer worden van arbeidsongevallen.

"Ouderen blijken juist meer het slachtoffer te worden van arbeidsongevallen"

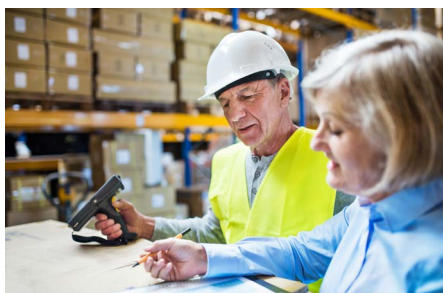
De resultaten

De resultaten van de meta-analyse tonen aan dat – in tegenstelling tot wat vaak wordt aangenomen – in het algemeen oudere werknemers juist meer het slachtoffer worden van arbeidsongevallen dan in vergelijking met jongere werknemers. Zo zouden werknemers van 50 jaar en ouder ongeveer 10% meer kans hebben op een ongeval op de werkvloer. Meer specifiek bekeken is het aantal zeer ernstige en dodelijke ongevallen

¹ Peng, L., Chan, A.H.S. (2019). A meta-analysis of the relationship between ageing and occupational safety and health. *Safety Science*, 112, 162-172. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0925753518304685>

dubbel zo hoog bij de oudere werknemers. De incidentie van niet-dodelijke ongevallen bij oudere werknemers is dan weer net iets lager (5,8%) dan bij de jongere werknemers. Bepaalde types van ongevallen, zoals vallen, uitglijden en struikelen, komen dan weer vaker voor bij oudere werknemers dan in vergelijking met andere types van ongevallen.

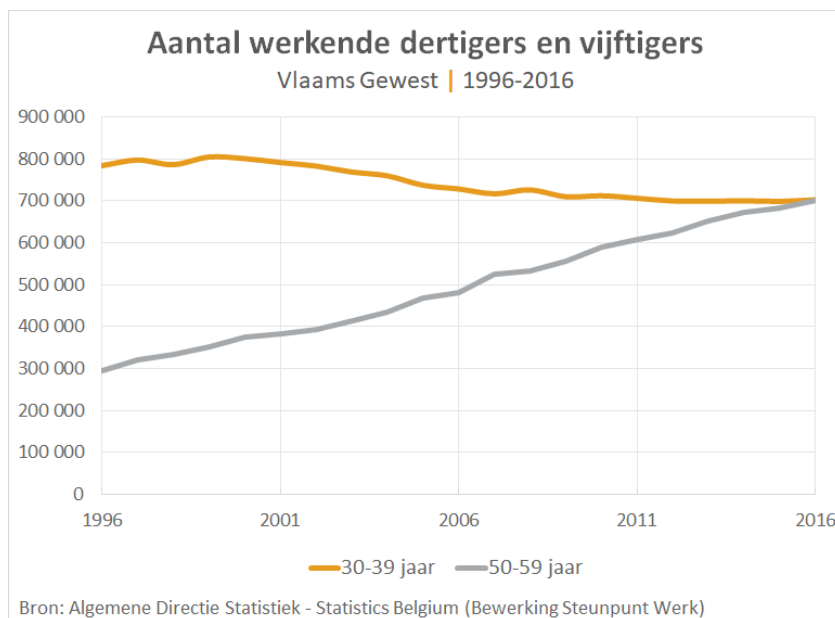
“Oudere werknemers hebben wel minder kans op een niet-dodelijk ongeval”

De bevinding dat oudere werknemers meer kans hebben op ernstige ongevallen, en verwondingen veroorzaakt door vallen en uitglijden, kan volgens de auteurs te wijten zijn aan leeftijdsgebonden fysieke en cognitieve veranderingen. Zo kan blootstelling aan bepaalde arbeidsrisico's een grotere impact hebben op oudere werknemers dan in vergelijking met jongere werknemers. Dit wil zeggen dat oudere werknemers in dezelfde arbeidsomstandigheden 'kwetsbaarder' kunnen zijn dan de jongere werknemers.

“Oudere werknemers hebben minder kans op (volledige) werkhervatting”

Zo werd bijvoorbeeld aangetoond dat vallen van hoogte bij oudere werknemers vaker resulteert in een breuk of een ernstige verwonding dan wanneer een jongere werknemer valt van hoogte. Ook zouden oudere werknemers meer tijd nodig hebben om te herstellen na een arbeidsongeval, waardoor ze langer arbeidsongeschikt zijn, of waardoor de kans op (volledige) werkhervatting na een ernstig letsel kleiner is.

Implicaties voor de praktijk

De resultaten van de meta-analyse impliceren dat 50-plussers een groep van werknemers is die bijzondere aandacht vereist wat betreft de preventie van (ernstige) ongevallen op de werkvloer. Aangezien oudere werknemers in dezelfde arbeidsomstandigheden kwetsbaarder zijn voor arbeidsongevallen dan in vergelijking met hun jongere collega's, zou hier extra aandacht aan besteed moeten worden. Zo pleiten de auteurs ervoor dat de vereisten van een arbeidstaak de capaciteit van de oudere werknemers niet mag overschrijden, en dat maatregelen zoals flexibele werktijden en aangepaste arbeidsomstandigheden belangrijk zijn. Inzetten op de preventie van vallen en struikelen bij de oudere werknemers blijkt ook nodig, gezien de hogere incidentie van dit type ongevallen bij 50-plussers.

De incidentie van arbeidsongevallen – al dan niet bij oudere werknemers – wordt beïnvloed door verschillende factoren zoals de veiligheidscultuur van het bedrijf of beleidsmaatregelen die op nationaal niveau genomen worden.

#wistjedatje

Sinds 2013 is in België CAO nr. 104 van kracht, dat bedrijven met meer dan twintig werknemers verplicht om maatregelen te nemen om de werkgelegenheid van 45-plussers te behouden of te verhogen. Deze maatregelen situeren zich onder andere op het vlak van human resource management, werkbaar werk en ergonomie.

▲ n.v.d.r.

“Inzetten op preventie van vallen en struikelen bij ouderen blijkt nodig”

Zo kan bijvoorbeeld het inzetten op safety compliance ervoor zorgen dat er een veiligheidsgedrag bij werknemers ontstaat dat hen beschermt tegen arbeidsongevallen. Uit het onderzoek blijkt dat leeftijd een positief effect heeft op safety compliance. Oudere werknemers kunnen met andere woorden sneller en beter gesensibiliseerd worden om zich veilig te gedragen op de werkvloer. ♦

Bronnen en externe links van dit artikel vind je terug op prebes.be/vn/203.